

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНО ПОДРУЧЈЕ

ГОВОР, ИЗРАЖАВАЊЕ, СТВАРАЊЕ

РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
ПРВИ	5	180

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- овладавање основним законитостима српског књижевног језика
- правилно усмено и писмено изражавање
- упознавање, доживљавање и тумачење књижевних дјела, позоришних, филмских и других умјетничких остварења

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- кориштење остатака слуха за слушање звукова из околине
- правилно изговарање гласова матерњег језика
- богаћење пасивног и активног рјечника, вербалног и знаковног
- разумијевање говора и појмова исказаних знаковним језиком
- комуницирање оралним говором и знаковним језиком, у складу са могућностима
- упознавање књижевности за дјецу и оспособљавање за доживљавање и интерпретирање књижевног дјела
- развијање читалачке навике и љубави према писаној ријечи
- оспособљавање се за читање и писање ћириличног писма
- дактиловање слова матерњег језика
- превођење писаног текста на знаковни језик
- упознавање са објектима културе, развијање навике посјећивања објеката културе и правилима понашања у њима
- разумијевање онога што је видио у представи или филму
- развијање визуо-моторне координације, фине моторике, креативности и прецизности
- развијање љубави према ликовном изражавању и оспособљавање за ликовно изражавање
- упознавање ликовних материјала и техника и оспособљавање за самостално кориштење сликарског материјала и прибора
- оспособљавање за орјентацију на папиру и уочавање просторних односа
- упознавање са различитим материјалима, манипулисање материјалима и обликовање материјала
- израђивање различитих предмета од понуђених материјала
- развијање еколошке свијести – рециклирање отпада

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
1.	Језик и језичка култура	50
2.	Књижевност	10
3.	Почетно читање и писање	70

4.	Позориште и филм	10
5.	Цртање	10
6.	Сликање	10
7.	Вајање	10
8.	Примјењена умјетност	10
УКУПНО		180

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: Језик и језичка култура (50 часова)

Посебан циљ:

- кориштење остатака слуха за слушање звукова из околине
- правилно изговарање гласова матерњег језика
- богаћење пасивног и активног рјечника, вербалног и знаковног
- разумијевање говора и појмова исказаних знаковним језиком
- комуницирање оралним говором и знаковним језиком, у складу са могућностима

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

Ученик:

- правилно дише при изговору гласова
- правилно поставља говорне органе за изговор гласова
- слуша, препознаје и имитира звукове у непосредном окружењу
- разликује говорне од неговорних звукова
- правилно (јасно и разумљиво) изговара гласове матерњег језика у свим положајима у ријечи
- слушно разликује гласове сличне по мјесту и/или начину творбе
- богати пасивни и активни рјечник (вербални и знаковни) - именује бића и предмете из непосредне околине, облике, просторне односе, величине... вербално и знаковним језиком
- разумије и извршава вербалне налоге и неколико налога у низу
- користи одговарајуће учтиве изразе у различитим ситуацијама
- слуша, разумије и одговара на питања (Ко?, Шта?, Шта ради?, Гдје?, Какво?, Колико?, Кад?, Како?...)
- описује слику уз помоћ питања и/или самостално
- прича причу по низу слика
- слуша, разумије и препричава кратку причу уз помоћ плана препричавања

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

- Вјежбе дисања (дисање на нос, на уста; дување у папириће, прављење балона од сапунице; дување кроз сламку...)
- Вјежбе говорних органа (језика, усана, образа...)
- Слушање и имитација звукова (плескање рукама, ударање ногама, пуцкетање прстима...)
- Разликовање говорних од неговорних звукова
- Правилан изговор гласова српског језика
- Дискриминација гласова сличних по мјесту и/или начину творбе
- Богаћење речника (вербално изражавање и знаковни језик)
- Извршавање налога (дај, узми, донеси, стави, заокружи, нацртај, обоји, нађи...)
- Учтиви изрази (изволи, хвала, молим, опрости, молим Вас, можете ли...)
- Разумијевање и одговарање на питања (Ко?, Шта?, Гдје, Какво?, Шта ради? Кад?, Како...)
- Описивање слике (особа, годишње доба...)
- Причање приче по низу слика
- Препричавање кратке приче
- Уочавање положаја гласа у ријечи
- Разликовање гласа, слова и ријечи
- Састављање ријечи од заданих слова
- Заковни језик (ријечи из обрађених пјесмица, текстова, прича; чланови породице, воће, поврће, годишња доба, временске прилике, школски прибор, играчке, налози...)

<ul style="list-style-type: none"> - уочава положај гласа у ријечи - разликује глас, слово, слог и ријеч - раставља ријечи на слоге - саставља ријечи од заданих слова - обрађене појмове показује знаковним језиком и именује појмове показане знаковним језиком 	
Наставна тема 2: Књижевност (10 часова)	
Посебан циљ: <ul style="list-style-type: none"> - упознавање књижевности за дјецу - оспособљавање за доживљавање и интерпретирање књижевног дјела - развијање читалачке навике и љубави према писаној ријечи 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> - разликује пјесму од приче - слуша, разумије и памти кратке пјесмице - одговара на питања у вези са причама и пјесмицама - рецитије кратке пјесмице - знаковним језиком показује текст пјесмице или приче - уочава основну поруку текста 	Пјесмице, питалице, загонетке и кратке приче по избору наставника На примјер: „Деда и репа“ „Школа“ „Киша и мрав“ „Деда Мраз“ „Сњешко“ „Бубамара“ „Брод“
Наставна тема 3: Почетно читање и писање (70 часова)	
Посебан циљ: <ul style="list-style-type: none"> - оспособљавање за читање и писање ћириличног писма - дактиловање слова матерњег језика - превођење писаног текста на знаковни језик 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> - развија фину моторику – изводи показане вјежбе за шаку и прсте; - ниже перле слободно и заданим редослиједом; умеће ситне дијелове у уметаљке, игра се ситним предметима, боцка боцкалице... - сигурно покреће шаку и прсте и пише елементе слова без прекидања и подизања оловке са папира - правилно сједи и правилно држи оловку - црта различите задане линије (праве, косе, закривљене, испрекидане..) у различитим правцима - илуструје слова, ријечи, реченице обрађене пјесмице и приче 	Игре за развој fine моторике (вјежбе руку, шаке, прстију; низање перли; играње ситним предметима; уметаљке...) Графомоторне вјежбе Илустровање слова, ријечи, реченица и текстова Писање великих и малих штампаних слова ћириличног писма Састављање ријечи и реченица Читање ријечи, реченица и краћих текстова Писање слова и ријечи по диктату

<ul style="list-style-type: none"> - правилно пише велика и мала штампана слова ћириличног писма - саставља ријечи и реченице на основу слика - чита и разумије ријечи, реченице и кратке текстове - пише слова и ријечи по диктату 	
Наставна тема 4 : Позориште и филм (10 часова)	
Посебан циљ: <ul style="list-style-type: none"> - упознавање са објектима културе и правилима понашања у њима - развијање навика посјеђивања објеката културе - разумијевање онога што је видио у представи или филму 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> - учествује у драматизацији приче - раликује луткарску и позоришну представу - културно се понаша у позоришту и у биоскопу - пажљиво прати радњу представе или филма - разумије оно што је видио у представи или филму - уз помоћ, препричава садржај представе или филма, вербално и знаковним језиком 	Драматизација приче Луткарске представе Гледање позоришне представе Анимирани филм
Наставна тема 5 : Цртање (20 часова)	
Посебан циљ: <ul style="list-style-type: none"> -развијање љубави према ликовном изражавању - развијање креативности - упознавање ликовних материјала и техника - оспособљавање за ликовно изражавање - развијање прецизности 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> - именује различите ликовне материјале и описује начин на који се користе (вербално и на знаковном језику) - боји самостално мале површине различитих облика, не прелазећи оквире - црта на задану тему - попуњава празне површине заданим линијама и тачкама - довршава започети цртеж, доцртава - црта орнаменте 	Упознавање и експериментисање различитим ликовним материјалом Бојење малих површина Цртање на задану тему Попуњавање површина различитим линијама и тачкама Довршавање започетог цртежа Орнаменти
Наставна тема 6: Сликање (10 часова)	
Посебан циљ: <ul style="list-style-type: none"> - упознавање свијета боја 	

<ul style="list-style-type: none"> - оспособљавање за самостално кориштење сликарског материјала и прибора - самостално ликовно изражавање - оспособљавање за орјентацију на папиру и уочавање просторних односа 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - именује основне и изведене боје - самостално мијеша боје - боји површине различитим техникама и средствима - отискује боју нанијету на различите предмете - осликава различите површине (дрво, камен, папир, пластику...) 	<p>Именовање и препознавање боја</p> <p>Мијешање боја</p> <p>Бојење, сликање кликерима, прскање бојом, дување боје</p> <p>Отискивање</p> <p>Осликавање различитих површина</p>
Наставна тема 7 : Вајање (10 часова)	
<p>Посебан циљ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознавање са различитим материјалима и начинима дјеловања на њих - развијање визуо-моторне координације - развијање фине моторике - манипулисање материјалима и обликовање материјала на различите начине 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознаје се и манипулише различитим материјалима (кинетичким пијеском, пластелином, глином, тијестом, дрветом, вуном, папиром...) -развија фину моторику -развија визуо- моторну координацију - обликује различите материјале - ствара композиције обликовањем материјала 	<p>Упознавање и експериментисање различитим ликовним материјалима (кинетички пијесак, пластелин, глина, тијесто...)</p> <p>Обликовање материјала:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Весела слова - Воће и поврће - Животиње
Наставна тема 8: Примјењена умјетност (10 часова)	
<p>Посебан циљ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознавање са различитим материјалима и начинима на које на њих дјелујемо - развијање креативности и манипулативне спретности - израђивање различитих предмета од понуђених материјала - развијање еколошке свијести – рециклирање отпада 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознаје се са различитим материјалима - користи природне материјале за израду различитих предмета - израђује пригодне честитке - израђује предмете рециклирањем 	<p>Упознавање са различитим материјалима (картон, дрво, пластика, стакло, камен...)</p> <p>Израда различитих предмета</p> <p>Израда пригодних честитки</p> <p>Израда предмета рециклирањем</p>

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПОДРУЧЈИМА

Наставно подручје Говор, изражавање, стварање потребно је проводити у корелацији са наставом предметног подручја Моја околина, као и музичким и ритмичким стимулацијама у оквиру предметног подручја Спорт и фонетска ритмика.

На тај начин је могуће садржаје из наведених предметних подручја користити и у сврхе унапређивања говора и комуникацијских вјештина.

НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Предметно подручје Говор, изражавање, стварање омогућава остваривање потребе ученика да савлада читање и писање ради бољег споразумијевања са околином и упознавања свијета око себе. Планирање и програмирање треба првенствено вршити у складу са дефинисаним исходима учења и наставним садржајима.

Приликом одређивања фонда часова за сваку тему, водити се првенствено могућностима ученика.

На почетку извођења наставе, пажњу треба поклонити вјежбама дисања, јер је добро дисање основа добре артикулације. Важне су изговорне (ортоепске) вјежбе и звуковно-језичке игре, гдје се од ученика захтијева јасан, правилан и чист изговор гласова, ријечи и реченица, те слушно разликовање гласова. Приликом ових захтјева, имати у виду слушне способности ученика.

Цјелокупна настава овог предметног подручја треба да се истовремено ослања на кориштење и вербалног говора и знаковног језика.

Наставник не треба да даје ученицима дефиниције појмова реченица, ријеч и глас, већ да прикладним вјежбама омогући да ученици усвоје те говорне елементе кроз конкретне примјере.

Примјери могућих вјежби: уочавање реченица чији је садржај везан за одређену илустрацију; састављање реченица на основу задатих ријечи; проширивање реченице; илустровање садржаја реченице; допуњавање реченица...

Упоредо са упознавањем штампаних слова и учењем читања (срицањем и шчитавањем), обављати и припреме за почетно писање, кроз вјежбе графомоторике.

Почетно читање подразумијева познавање појединих гласова. Ученик усваја слова и учи читање, активно учествујући у различитим вјежбањима (издвајање, уочавање и изговарање гласа или гласова; упознавање једног слова, више слова или свих слова; састављање ријечи на словарици; израда модела слова од различитих материјала; указивање на сличност неких слова и одређених предмета; писање (цртање) слова на табли и у свескама; срицање и шчитавање ријечи и краћих реченица; састављање ријечи од задатих слова и реченица од задатих ријечи; вјежбе у читању...).

Потребно је реализовати активности у којима ће се импровизовати позориште у учионици и тако ученицима дати прилика да глуме. Планирати колективне посјете биоскопу и позоришту и повезати их са програмским садржајима обрађиваним на настави у оквиру наставне теме Филм/позориште.

Подржавати иницирање комуникације у учионици и у школи, са другим ученицима и особљем школе. Усвојене комуникацијске вјештине (вербалне и знаковни језик) подржавати и користити у широј средини, приликом посјета установама културе и другим мјестима.

Подстицати учешће ученика на приредбама. Подржавати кориштење усвојених појмова у спонтаним ситуацијама. Подстицати комуникацију, вербалну и на знаковном језику – причање, опсивање, препричавање, постављање питања, самостално или уз постављање питања и уз вођење.

Развијати навику читања часописа за дјецу, књига, сликовница...

Имати у виду степен оштећења слуха и индивидуалне способности ученика.

Ученике треба охрабривати за континуирано ношење слушних помагала.

У реализацији је потребно служити се различитим начинима презентовања (аудио и видео записи, фотографије, знаковни језик...